

שלח להדפסה

בלעדי

מסמך: אסור היה לחכות לפלסטינים

דו"ח שחיבר מפקד מתקן התיאום והקישור בשכם והגיע לידי ynet חושף את התמונה הקשה מאחורי אחד המחבלים הכואבים של צה"ל בשנים האחרונות - פרשת מותו של החייל מדחת יוסף בקבר יוסף בשכם. הצבא, נטען בדו"ח, היה צריך לדעת שהפלסטינים לא יפעלו - וזאת בשל מסקנות אירוע קודם וכמעט זהה. אבל למרות זאת, העדיפו לחכות לאנשי ג'יבריל רג'וב - שלא הגיעו. בועדת החוץ והביטחון, בה דנים כעת על הקמת ועדת חקירה ממלכתית לא שמעו על הדו"ח הזה סמדר שמואלי

פרסום ראשון: דו"ח שחיבר מפקד מתקן התיאום והקישור בשכם לשעבר, סגן אלוף אלכס חייקוב, קובע כי צה"ל לא פעל על פי הנהלים כאשר נמנע מלחלץ את החייל הפצוע מדחת יוסף מקבר יוסף בשכם במהלך מהומות אוקטובר 2000.

על פי הדו"ח, שהגיע בלעדית לידי YNET, היה ברור למפקדים ברמת ודאות גבוהה, כי הפלסטינים לא יפנו חייל ישראלי פצוע משטח הקבר. ולמרות זאת בחרו שלא לחלץ את יוסף, שנפטר מפצעיו בשטח לאחר שדימם במשך יותר מארבע שעות. עד היום, כמעט שנתיים לאחר האירוע, מתקשה צה"ל לנקות את הכתם שדבק בו. הדו"ח, אותו חיבר סא"ל חייקוב בעקבות תחושתיו הקשות לאחר האירוע, מעלה תהיות רבות לגבי "הקונספציה הפלסטינית" שבה אחזו בכירי צה"ל והמפקדים בשטח. "עבורי", כותב חייקוב, "כתיבת סיפור המעשה מהווה בבחינת סגירת חוב לדורות הבאים".

מדוע היו צריכים לדעת?

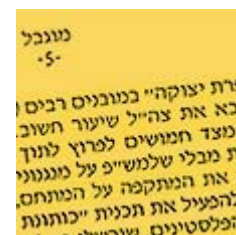
דו"ח חייקוב קובע חד משמעית כי מפקדי צה"ל היו צריכים לדעת היטב כי אין לסמוך על המשטרה הפלסטינית. קביעה זו נעוצה באירוע קודם, שבצבא זכה לשם הקוד "עופרת יצוקה".

אירועי "עופרת יצוקה" היו עימות אלים וארוך שהתרחש במאי 2000 באיזור הקבר, כחצי שנה לפני מותו של מדחת יוסף. באירוע זה הותקף מיתחם הקבר שהיה אז בשליטת ישראל אך בתוך איזור אי" של הרשות הפלסטינית. החמושים פרצו, פתחו באש על לוחמים ופצעו קצין צה"ל. כוחות המשטרה הפלסטינית איבדו שליטה על האירוע. על פי הנהלים, היו החיילים אמורים לפתוח במבצע ששם הקוד שלו הוא "כותונת פסים", שפירושו כניסה וחילוץ הקצין הפצוע. אולם כך לא קרה. "הדרג הממונה לא איפשר הכנסת (החיילים) לתוך שכם מתוך הבנה, כי מהלך כזה טומן בחובו סיכונים ברמה העלולה להשפיע על תהליך השלום עם הפלסטינים", נכתב בדו"ח חייקוב. "הפתרון שנבחר הוא השתלטות הכוחות הפלסטינים ללא מעורבות אופרציה ישראלית וכן פינוי הנפגעים על ידי הפלסטינים".

למרבה המזל, הקצין נפצע באורח קל בלבד. הוא חולץ לאחר למעלה מארבע שעות בסיוע מפקד האיזור הפלסטיני והועבר לבית החולים. חייקוב מתאר ביושב את הפעולה הפלסטינית כ"כישלון חרוץ". לאחר התקרית התקיימו מפגשים עם הפלסטינים, במטרה להפיק לקחים. "מצד אחד ניתן היה לחוש בחוסר נוחות ובמידה מסוימת אף מבוכה בצד הפלסטיני לאור כישלונם המוכח", נכתב בדו"ח, אך "הפלסטינים הבהירו כי אל לו לצד הישראלי לצפות ולדמיין מצב לפיו כוחות ביטחון פלסטינים משתלטים על מפגנים ופורעים, ביניהם חמושים, דוגמת אלה שהשתלטו על הקבר... הפלסטינים אמרו אמירה מאוד ברורה וקבעו כי כפי שצה"ל נוהג בכפפות של משי בציבור המתנחלים וכפי שלא יעלה על דעתו של איש כי צה"ל יפעיל נשק נגד יהודים - כך גם אין לצפות מהמשטרה הפלסטינית להפעיל נשק נגד מפגנים פלסטינים", כותב סא"ל חייקוב.

לדבריו, טען קצין האג"ם הפלסטיני, אבו לואי, כי אין בכוונת הפלסטינים לפעול - מחשש כי כוחות צה"ל יירו לעברם. "במהלך אחד מניסיונותינו להתקדם לכיוון הקבר נורתה לעברנו אש ורסיסים פגעו ברגלי", האשים הקצין הפלסטיני. הכתובת היתה על הקיר: הפלסטינים לא ייצאו מגדרם למען צה"ל.

באותו מעמד הובהר לפלסטינים כי לקח חשוב נלמד בצד הישראלי. "בעתיד אם חס וחלילה נקלע למצב דומה, הרי שניקח את אמירותיהם בדבר נכונותם לקיים השתלטות, בערבון מוגבל מאוד ולא נוכל להמתין פרק זמן כה רב לחילוץ הפצועים. משמעות הדבר הינה כי עליהם לפעול בנחישות ובמהירות ולא, יפעל הצד הישראלי לפי מיטב הבנתו ויכניס כוחות לשכם לשם תיגבור וחילוץ", נכתב בדו"ח. אבל מילים לחוד - ומציאות לחוד.

בצה"ל שכחו לשנן את הלקח

חצי שנה לאחר אירועי "עופרת יצוקה" ניצב צה"ל מול אירוע כמעט זהה. ביום החג השני של ראש השנה 2000, ניצני האינתיפאדה, פורצות מהומות גם באזור שכם. מפגינים זועמים זורמים לעבר קבר יוסף. הפלסטינים פותחים באש ממנה נפצע קשה שוטר מג"ב מדחת יוסף. בדו"ח מפרט סא"ל חייקוב את האירועים שרדפו את פציעתו הקשה של השוטר הדרוזי:

למרות לקחי העבר (שמעולם לא פורסמו, אך היו ידועים היטב למפקדי החטיבה) מחליט הדרג הצבאי בשטח להמתין לפינוי השוטר הפצוע על ידי כוחות פלסטינים. צה"ל יוצר קשר עם ג'בריל רג'וב, סגנו חאג' איסמאעיל ועם ראש עיריית שכם. המפקדים מבהירים חד משמעית כי מצבו של החייל הפצוע קשה ודורשים מהפלסטינים לפעול לאלתר להשתלטות על הסימטה המובילה לקבר.

הפלסטינים משתהים. מצבו של מדחת יוסף מחמיר ופרמדיק המטפל בו מדווח כי מצבו מורע מדקה לדקה. הוא מדמם למוות במשך ארבע וחצי שעות, בעוד בישראל ממשיכים להמתין לפעולה הפלסטינית. סמוך לשעה 17:00, על פי הדו"ח, מגיע לחפ"ק (חדר הפיקוד הקדמי) הרמטכ"ל שאול מופז - אבל זה כבר מאוחר מדי: דקות לאחר מכן מתקבלת הידיעה כי החייל מת מפצעיו.

רק בשעה 17:30 החלו הכוחות הפלסטינים לפעול במטרה להשתלט על מיתחם הקבר. כעבר שעה הם משיגים שליטה מלאה. גופת החלל הישראלי מוצאת מהמקום.

"האווירה בחפ"ק היתה קשה ממש", מתאר חייקוב את הדקות הקשות בהן התבררה הטרגדיה. "מדחת יוסף נחשב לדמות אהובה וחילים וקצינים רבים הכירו אותו אישית. דבר מותו והנסיבות יצרו אווירה של אבל כבד". האירוע מוקע כאחת התקריות החמורות בתולדות צה"ל, צבא שחרט על דגלו את הסיסמא "לא מפקירים פצועים בשטח".

בכנסת לא קראו את הדו"ח

ועדת החוץ והביטחון בכנסת מגבשת בימים אלה דו"ח משלה בעניין. הדו"ח המתגבש, שנחשף כבר ב-ynet, קובע כי אין להקים ועדת חקירה ממלכתית לבדיקת האירועים. הוועדה אף כותבת בטיטוט החלטה כי "החלופה הפלסטינית" כלומר חילוץ בידי הפלסטינים היתה אפשרות "מתקבלת על הדעת" בעת ניהול הקרב.

יודגש, כי לוועדת החוץ והביטחון בכנסת לא הוגש מעולם הדו"ח ההתרשמותי של סא"ל חייקוב. חברי הכנסת לפיכך עדיין רואים בבקשת הסיוע מהפלסטינים בקשה גיונית ושקולה בהתחשב באירועים, שאת כשלונה לא ניתן היה לחזות.

בעקבות אירועי קבר יוסף כתב האלוף מיל. יורם יאיר (יה) דו"ח שהשורה התחתונה בו היתה כי צה"ל בחר בחלופה הפלסטינית בשל שיקול מהירות החילוץ. יאיר אומר כי לא נתקל בעת בדיקת האירועים במסקנה חד משמעית כי אין להיעזר בפלסטינים. "בדקנו את אירועי קבר יוסף מ-96 וממאי 2000. היתה מסקנה שאני כן זוכר והיא שיש להכין אלטרנטיבה לפינוי פלסטיני. הוועדה בחנה והגיע למסקנה שהכוחות שקלו מה החלופה המהירה ביותר להצלת מדחת יוסף. בסופו של דבר הוא מת וזה לא הצליח, אבל מי יודע אם בכיבוש בלאטה וחילוץ היו מצליחים יותר. באירועי 96, שהם הדוגמה ההפוכה, היתה כניסה בכוח למקום ו-6 חיילים שילמו בחייהם". ועדת החוץ והביטחון אימצה במלואן את מסקנות דו"ח יאיר.

תנועת "איכפת" שהוקמה בעקבות האירועים בקבר יוסף ופועלת לריענון הקוד האתי של צה"ל דורשת הקמת ועדת חקירה ממלכתית. בתגובה לדברים שהובאו כאן אומר ליאור ניסים, מראשי איכפת כי "זו ההוכחה שמדחת יוסף הופקר בידועין. כוחות צה"ל לא פרצו אל הקבר על אף שידעו שהסתמכות על חילוץ בידי הפלסטינים תוביל למותו של החייל. אנו שואלים את הרמטכ"ל מופז מדוע מעולם לא ניתנה התשובה לשאלה 'מי החליט שלא לחלץ את יוסף?' אנו דורשים ועדת חקירה ממלכתית בנושא, שתוציא את האמת לאור".

מחבר הדו"ח, סגן אלוף אלכס חייקוב, ממשיך לשרת בצה"ל גם לאחר שעזב את מתקן התיאום והקישור בשכם. הדו"ח שחיבר לא הוגש מעולם באופן רשמי לדרגים הבכירים אלא הופץ באופן מצומצם בצה"ל. באשר לשאלה האם ניתן היה להציל את חייו של מדחת יוסף - היא רק מהדהדת ביתר שאת, שנתיים אחרי מותו.

מבזק סלולרי - עדכונים מחדר החדשות של ynet ישירות לסלולרי שלך.

גמרת את כל נייר המדפסת?

www.officedepot.co.il

הזמן היום וקבל מחר!

חזרה